

Σημείωμα

ΑΛΛΟΙ ΚΑΙΡΟΙ, ΝΕΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Του Ανδρέα Ανδριανόπουλου

Δεν είναι μόνο τα οικονομικά που θα έπρεπε να μας ανησυχούν. Όλα γύρω μας στον διεθνή ορίζοντα σκοτεινιάζουν απειλητικά και για πολλούς ακατανόητα. Πέραν τον προσφυγικών ροών, που δεν ανακόπτονται, Τουρκία και Αλβανία σηκώνουν σιγά - σιγά τους τόνους ανακινώντας ζητήματα που για δεκαετίες εθεωρούντο λυμένα. Θόρυβος γίνεται για τους Τσάμηδες από πλευράς Τιράνων, με την παράλληλα περίεργη στάση Κοινοτικών αξιωματούχων, ενώ ο Ερντογάν θυμήθηκε την Συνθήκη της Λωζάνης εκτιμώντας πως - ουσιαστικά ο Ατατούρκ - υπόγραψε κάτι που δεν εξυπηρετεί τα συμφέροντα της Τουρκίας!!

Παράλληλα, στην Κολομβία ο λαός καταψήφισε σε δημοψήφισμα την ειρήνευση της χώρας από έναν αιματηρό εμφύλιο διάρκειας πέντε δεκαετιών, ενώ στην Ουγγαρία ο λαός απέρριψε τις ευρωπαϊκές προτάσεις για την ποσοστιαία απορρόφηση προσφύγων από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες - ανεξάρτητα αν το αποτέλεσμα δεν επικυρώθηκε για τυπικούς λόγους (δεν ψήφισε πάνω από το 50% των εγγεγραμμένων πολιτών). Στη Γερμανία, η Μέρκελ αποδοκιμάστηκε στη Λειψία από χιλιάδες διαδηλωτές που καταδικάζουν την πολιτική της στο προσφυγικό, ενώ στις ΗΠΑ ο Τράμπ, αφηφεί το κατεστημένο και με προκλητικές κι αντιδεοντολογικές απόψεις, εντελώς αναπάντεχα, διεκδικεί στα ίσια την Προεδρία.

'Δρυός πεσούσης πάς ανήρ ξυλεύεται", συνήθιζαν να λένε οι αρχαίοι. Με την οικονομία μας εντελώς στο καναβάτσο και με την ελληνική κοινωνία σε μαρασμό και με άγρια απογοήτευση να κυριαρχεί στο ηθικό του λαού μας, βρίσκουν οι πάντες ευκαιρία να προβάλουν αστήρικτα επιχειρήματα κι' ενοχλητικές αιτιάσεις. Δεν είναι μοναχά όμως αυτό το πρόβλημα. Τα πάντα γύρω μας αλλάζουν, με εντυπωσιακές ταχύτητες, κι ο παραδοσιακός τρόπος αντίδρασης δεν φαίνεται να οδηγεί σε θετικά αποτελέσματα. Με παλιές λύσεις δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπισθούν καινούργια προβλήματα. Ο συμβατικός τρόπος αντίδρασης δεν δείχνει ικανός να ανταπεξέλθει στις νέες προκλήσεις.

Μπορούμε να συνεχίσουμε την πορεία μας σαν να μην συμβαίνει τίποτε; Να αδιαφορούμε για το ευρύτερο περιβάλλον μέσα στο οποίο αμέριμνα πορευόμαστε δίχως να κοιτάμε μπροστά και να διακρίνουμε τους πιθανούς κινδύνους; Το ζήτημα πλέον δεν είναι κομματικό. Αν είναι δηλ. καλή η κακή η κυβέρνηση, αν διαχειρίζεται σωστά η λάθος ο Τσίπρας τα διάφορα ζητήματα η αν ο Κοτζιάς η ο Τσακαλώτος είναι αποτελεσματικοί η ανεπαρκείς. Το βασικό πρόβλημα είναι ο τόπος και το μέλλον των παιδιών μας. Και σε τέτοιες συνθήκες επιβάλλεται συστράτευση. Μαζί με αναθεώρηση βασικών επιλογών και μεθόδων αντίδρασης και θεώρησης του γύρω μας κόσμου.

Οφείλουμε να καταλάβουμε πως σε τρεις τουλάχιστον τομείς θα πρέπει να αλλάξουμε συμπεριφορά. Ο ένας (1) είναι η αντίληψη του γύρω μας κόσμου και ο τρόπος μεθόδευσης της αντίδρασής μας απέναντί του. Οι συμβατικές αντιλήψεις περί αριστερού ή δεξιού ορθολογισμού δεν είναι πιά βιώσιμες. Είναι μάλλον παράλογο να καλούν σχεδόν οι πάντες, από όλες τις πλευρές του πολιτικού φάσματος, σε καταδίκη της παγκοσμιοποίησης όταν αυτή από μόνη της έχει σταματήσει να 'τρέχει' λόγω εμποδίων που έχουν αρχίσει να ορθώνονται στα διεθνή σύνορα. Αυτό που όμως φαίνεται είναι πως όσο ανακόπτεται η ορμή της παγκοσμιοποίησης τόσο περισσότερο αυξάνονται η ανέχεια και οι διεθνείς οικονομικές δυσκολίες. Όπως έγραφε πρόσφατα και ο Economist («There is no need to fret about deglobalisation», FT, 3 Οκτωβρίου 2016) 'δεν είναι σίγουρο πως ισχύει πλέον η αρχή του ποδηλάτου - πως δηλ. όσο τρέχεις τόσο δυσκολότερο είναι να πέσεις'.

Ένα άλλο ζήτημα αναθεώρησης είναι πως δεν φαίνεται να ισχύει πλέον η παλαιότερα κυρίαρχη άποψη περί 'κρατών στυλοβατών' (Pivotal States, 2000, Robert S. Chase, Emily Hill και Paul M. Kennedy) αλλά πως ο κόσμος αλλάζει ταχύτατα με εναλλαγές σε νευραλγικές θέσεις. Γι' αυτό η εγρήγορση πρέπει να είναι άμεση ώστε να μπορούμε έγκαιρα να αλλάζουμε θέση εκμεταλλευόμενοι τις όποιες γεωπολιτικές συγκυρίες. Άλλη λχ θα πρέπει να είναι η συμπεριφορά μας όταν η Τουρκία φαντάζει μοντέλο μιας μουσουλμανικής (Κεμαλικής) δημοκρατίας και εντελώς διαφορετική όταν εμπλέκεται σε ενδο-ισλαμικές διενέξεις ανταγωνιζόμενη Σαουδική Αραβία, Συρία (Ασάντ), το Ισλαμικό Κράτος, τους στρατιωτικούς της Αιγύπτου και τους Σιίτες του Ιράν για την πρωτοκαθεδρία στους μουσουλμανικούς ανταγωνισμούς.

Ο δημόσιος λόγος μας επίσης (2) οφείλει να προσαρμοσθεί στις τελευταίες εξελίξεις. Οι πάντες σχεδόν επιχειρούν να πλασαρισθούν εντυπωσιάζοντας τον διεθνή τους περίγυρο δείχνοντας πως, αιρετικά, δεν συμβαδίζουν με όσα όλοι οι άλλοι περιμένουν από αυτούς. Η λεγόμενη αντισυμβατική συμπεριφορά (unexpected behaviour) μερικές φορές στην εποχή μας παρακινεί το ενδιαφέρον, ανοίγει δρόμους και δημιουργεί ευκαιρίες. Φτάνει η δοσολογία να είναι ακριβής και ο στόχος να μην θίγεται πέραν από κάποια όρια. Η επικοινωνία που διδάσκεται πιά στα Πανεπιστήμια έχει ξεπεράσει την χρησιμότητά της. Ακόμα και οι λεγόμενοι spin doctors δεν είναι περιζήτητοι. Αυτό που χρειάζεται είναι επιτηδευμένος αυθορμητισμός και μακροχρόνιες στρατηγικές μεταλλαγής τοποθετήσεων (new and radical positioning).

Σημαντικό επίσης (3) είναι, στο καθαρά εθνικό επίπεδο, να αναζητείται πάντα το διαφορετικό και συναρπαστικό. Δίχως φόβο άμεσων επιπτώσεων και παραδοσιακών αντιλήψεων περί πολιτικού κόστους. Ο κόσμος επιζητεί 'το άλλο'. Σχεδόν παντού - σε θέσεις, συμπεριφορές και πολιτικές τοποθετήσεις. Αδιαφορεί, ενοχλείται η και αντιδρά επιθετικά στα χιλιοειπωμένα συνθήματα και στις ίδιες και ίδιες απόψεις. Κοντολογίς στην εποχή των χιλιάδων μηνυμάτων και της απόλυτης κυριαρχίας της εικόνας την προσοχή θα τραβήξει μοναχά το αντισυμβατικό καινούργιο. Η αναπάντεχη έκπληξη κι όχι η επιμελημένη, φροντισμένη και στρογγυλεμένη επιχειρηματολογία.

Για την επιβίωση της χώρας όμως κι όχι μιας παράταξης αυτό που επιβάλλεται είναι πανεθνική συσπείρωση. Δεν υπάρχουν περιθώρια αναβολής και δισταγμών. Όλοι έχουν κάποιες ικανότητες και προσόντα. Πρέπει να τεθούν κάτω από την υπηρεσία του κοινού σκοπού. Το έρεισμα της ηγεσίας θα είναι να τα εντοπίσει και να τα εκμεταλλευθεί...